

Kapitola 13

Velká Británie v české zahraniční politice

Zuzana Kasáková

VELKÁ BRITÁNIE V ČESKÉ ZAHRA NIČNÍ POLITICE: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

Vzájemné vztahy Spojeného království Velké Británie a Severního Irska (Velká Británie) a České republiky probíhaly i v roce 2015 na velmi dobré úrovni. Důležitým kontextem oboustranných vztahů byla otázka směřování evropské integrace a zejména role Velké Británie v Evropské unii, která rezonovala především v souvislosti se všeobecnými volbami do Dolní sněmovny britského parlamentu, jež se konaly na počátku května 2015. Otázkou, které věnovaly pozornost všechny země EU včetně České republiky, bylo referendum o setrvání V. Británie v Unii, jehož uspořádání slíbil předseda Konzervativní strany David Cameron v roce 2013 v případě, že jeho strana ve volbách zvítězí a sestaví vládu. Když se navzdory předvolebním průzkumům konzervativcům podařilo získat ve volbách většinu a sestavit jednobarevnou vládu, zahájil v kontextu slíbeného referenda její předseda debatu o možných reformách Evropské unie. Přestože přesné datum konání referenda nebylo během roku 2015 stanoveno, byly na podzim odstartovány kampaně odpůrců i zastánců britského členství v EU.

Význam Velké Británie v české zahraniční politice byl reflektován i v nové *Koncepci zahraniční politiky ČR*, která byla schválena v červenci 2015. Analogicky k poslední koncepci zahraniční politiky z roku 2011 byla V. Británie akcentována jako jedno z prioritních teritorií české zahraniční politiky. Zdůrazněna byla především spolupráce v oblastech Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU a společné obchodní politiky EU.¹ Jedná se o oblasti, jež akcentovala i nová *Koncepce politiky ČR v EU*.² V kontextu dění na evropské i mezinárodní úrovni česká vláda v koncepci rovněž zdůraznila nutnost zachování jednotné EU. Svou roli ve vztazích mezi V. Británií a Českou republikou hrálo také české předsednictví zemím Visegrádu, kterého se ČR ujala v polovině roku 2015.

Obdobně jako v předchozích letech i v roce 2015 je možné zahraničněpolitické jednání České republiky vůči V. Británii charakterizovat jako *reaktivní*. V závislosti

na oblasti, v níž vzájemné vztahy obou zemí byly realizovány, se ČR stávala aktérem spolupracujícím, neboť vystupovala jako podporovatel britské politiky, či britskou politiku odmítala a zaujímal tak spíše ofenzivní postoj.

Nahlíženo optikou směřování české zahraniční politiky Velká Británie pokračovala v roli akcelérátora debaty o vhodném nastavení pravidel pro fungování Evropské unie a *finalité* evropské integrace jako takové. V rámci této diskuse se polarizovaly názory a postoje mezi jednotlivými politickými aktéry. Přestože role vzájemných vztahů České republiky a Velké Británie se nestala v této diskusi ústředním tématem, akcentovány byly otázky, jež se svým charakterem řadily mezi hlavní aspekty česko-britských vztahů.

VELKÁ BRITÁNIE V ČESKÉ ZAHRA NIČNÍ POLITICE: UDÁLOSTI A AGENDA

Intenzita vzájemných vztahů nahlížena perspektivou oficiálních návštěv nedosáhla roku 2015 takové úrovně jako v roce předchozím. Důvodem této situace ale nebylo zhoršení vzájemných vztahů, ale výše zmíněná příprava Velké Británie na všeobecné květnové volby. Většina aktivit se tak odehrávala až v době povolební, ve druhé polovině roku 2015.

Výjimku představovala návštěva státního tajemníka Tomáše Prouzy ve V. Británii na počátku února či pracovní návštěva britského ministra zahraničních věcí Philipa Hammonda v Praze, při které se setkal se svým protějškem Lubomírem Zaorálkem k debatě o směřování Evropské unie zejména v kontextu britských voleb, hospodářském vývoji EU, otázce západního Balkánu či aktuální situaci na Ukrajině.³

Sérii setkání po volbách do Dolní sněmovny britského parlamentu pomyslně odstartoval prezident Miloš Zeman, který se ve druhé polovině května na britském velvyslanectví v Praze sešel s Její královskou výsostí Sophií, hraběnkou z Wessexu.⁴

V rámci snah o reformu nastavení vzájemných vztahů mezi Velkou Británií a EU zahájil D. Cameron sérii jednání s evropskými představiteli. S předsedou české vlády Bohuslavem Sobotkou se sešel dvakrát. K prvnímu setkání, které svým charakterem je možné označit za bilaterální, došlo při příležitosti konání konference o bezpečnosti Globsec 19. června v Bratislavě, kde se diskutovalo nejen o otázce vztahu V. Británie a EU, ale také o migrační krizi či hospodářské spolupráci obou zemí. Druhé pak proběhlo v multilaterální rovině v rámci zasedání zemí Visegrádu v Bruselu 17. prosince.⁵ Schůzka se uskutečnila krátce před zasedáním Evropské rady, která projednávala Cameronovy návrhy na reformu EU specifikované v dopise stálému předsedovi Evropské rady Donaldu Tuskovi počátkem listopadu 2015 (viz níže).

Ke konci září navštívil Prahu britský ministr pro obchod a investice lord Maude. Setkal se zde s ministrem průmyslu a obchodu Janem Mládkem, ministrem dopravy Danem Ťokem a ministrem financí Andrejem Babišem. Předmětem jednání byl aktuální stav vyjednávání Transatlantické obchodní a investiční dohody (TTIP) mezi EU a USA, jejíž uzavření obě země považují za prioritu. Dále se diskutovalo o problematice uzavírání dalších dohod o volném obchodu, energetice či otázce dopravní

infrastruktury.⁶ O necelé dva měsíce později (13. listopadu) zavítal do České republiky na svou druhou návštěvu P. Hammud. Britský ministr zahraničních věcí jednal se svým českým protějškem nejen o britských reformních návrzích na fungování EU, ale také o situaci na Balkáně, procesu rozšiřování a migrační krizi. Hammond se sešel i s předsedou vlády, se kterým diskutoval zejména o britských požadavcích na reformu Unie včetně uspořádání referenda o setrvání Británie v EU a migrační krizi.⁷

Naopak britské ministerstvo zahraničních věcí a úřad vlády za účelem konzultací o aktuálních otázkách v oblasti bezpečnostní politiky a obrany navštívil počátkem října náměstek ministra zahraničních věcí Jakub Kulhánek. V rámci své návštěvy se zúčastnil také diskuse o ekonomických reformách na Ukrajině, kterou organizoval Královský institut mezinárodních vztahů.⁸ Ve druhé polovině listopadu se v Londýně sešel státní tajemník pro evropské záležitosti s ministrem pro Evropu Davidem Lidingtonem a blízkými spolupracovníky D. Camerona. Společně s delegací Výboru pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny PČR vedené jeho předsedou Ondřejem Benešíkem se setkal také s ministryněmi pro energetiku a pro duševní vlastnictví a členy evropských výborů obou komor britského parlamentu a zahraničního výboru Dolní sněmovny. Předmětem jednotlivých jednání byly migrační krize a zejména britské návrhy na reformu Unie s důrazem na problematiku prohlubování vnitřního trhu v oblasti služeb, digitální ekonomiky a energetiky a rolí národních parlamentů v rozhodovacím procesu EU.⁹ Na návštěvu evropského výboru PSP ČR navázala čtyřčlenná delegace Výboru pro vědu, výzkum, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu PSP ČR pod vedením předsedy Jiřího Zlatušky. Ta se ke konci listopadu setkala se členy výboru pro hospodářství, inovace a znalosti a výboru pro vzdělání Dolní sněmovny britského parlamentu a zástupci příslušných ministerstev k diskusi o financování vědy, vysokoškolském a středoškolském vzdělávání a problematice začleňování znevýhodněných dětí.¹⁰ Taktéž senátní Výbor pro záležitosti Evropské unie navštívil na podzim (7.–9. září) Londýn k debatě o aktuálních výzvách evropské integrace se svými protějšky v britském parlamentu. Rovněž členové Stálé delegace Parlamentu ČR do Parlamentního shromáždění OBSE participovali na monitoringu voleb do britského parlamentu.¹¹ Ve srovnání s předchozím rokem je tak možné konstatovat, že vztahy na úrovni parlamentní diplomacie si v podstatě zachovaly stejnou dynamiku.

Obdobně jako v roce 2014 i roku 2015 docházelo k setkáním na úrovni ministrů i předsedy vlády s Jan Thompson, britskou velvyslankyní v Praze. Setkání nabývalo charakteru dvoustranných jednání o aktuálních otázkách (např. setkání s ministrem financí Babišem o investičním plánu EU, snížení byrokracie či zlepšení podmínek pro podnikání) či tradičních setkáních se zástupci diplomatických sborů v ČR (např. ministra průmyslu a obchodu Mládko o prioritách českého průmyslu a zahraničního obchodu z počátku května).¹² J. Thompson pokračovala rovněž ve svých návštěvách krajů České republiky. Příkladem může být její setkání společně s velvyslanci Irska a Německa s primátorem města Brna ve druhé polovině června 2015.

K prohloubení vzájemných vztahů došlo na subnárodní úrovni. V březnu 2015 uzavřel Ústecký kraj v Londýně memorandum o spolupráci s londýnskou částí Ealing. Podpis memoranda byl výsledkem tříletého projektu EMPAC, který se zaměřoval na větší zapojení rodičů a dětí migrantů v dětských centrech a školách. Na projektu

se podílela i italská Bologna. Deklarovaná spolupráce by tak měla i nadále probíhat v sociální oblasti s důrazem na integraci přistěhovalců a osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených a jejich vzdělávání.¹³

Z pohledu českých krajanů žijících v Británii lze za důležitou událost označit také zřízení honorárního konzulátu v Manchesteru. Oficiálně byla jeho činnost pod vedením Evy Ross zahájena na počátku srpna 2015. Ministerstvo zahraničních věcí tímto krokem reflektovalo velikost české krajské komunity ve střední a severní Anglii a její požadavky.¹⁴

Dvoustranné vztahy v souvislosti s EU

I v roce 2015 představovala Evropská unie významnou dimenzi česko-britských vztahů. Vzájemné vztahy byly silně ovlivněny vnitropolitickým vývojem zejména ve Velké Británii a také krizemi, především migrační, a snahou nalézt jejich řešení na evropské úrovni rozhodování. S určitou mírou zobecnění lze konstatovat, že to byla právě V. Británie, která do velké míry určovala unijní agendu. Tato teze platí zejména pro období od všeobecných voleb do Dolní sněmovny britského parlamentu do konce roku 2015. Sestavením většinové vlády Konzervativní strany se pevnou součástí britské politiky vůči EU stala otázka uskutečnění referenda o setrvání V. Británie v Unii a s tím související tlak britské vlády na reformu EU. Za účelem splnění svého slibu z počátku roku 2013 Cameronova vláda krátce po nástupu k moci předložila návrh zákona o referendu. Po půlročním projednávání obdržel návrh v prosinci 2015 královský souhlas, čímž došlo k jeho uzákonění. Přesné datum konání referenda stanoveno zákonem ale nebylo. Zopakována byla obecná formulace jeho uskutečnění nejpozději do konce roku 2017 s tím, že konkrétní datum mělo vzejít z debat s představiteli členských zemí EU ohledně britských reformních návrhů. Přestože D. Cameron krátce po nástupu do funkce zahájil diplomatická jednání za tímto účelem, konkrétní návrh reforem představil až v dopise adresovaném stálému předsedovi Evropské rady Donaldu Tuskovi počátkem listopadu 2015.¹⁵ Současně své požadavky formuloval v projevu předneseném na Královském institutu mezinárodních vztahů a opětovně zdůraznil, že podporuje členství své země v Unii, ale za předpokladu přijetí navrhovaných změn.¹⁶ Britský premiér definoval čtyři hlavní oblasti reforem. První se stala otázkou správy ekonomických záležitostí. Zde Británie požadovala, aby byly přijaty principy, které budou všemi členskými zeměmi EU dodržovány. Jednalo se především o uznání skutečnosti, že v Unii není pouze jedna měna, ale existuje jich několik. V této souvislosti V. Británie vyslovila požadavek ochrany zájmů zemí, které stojí mimo eurozónu, a zajištění integrity vnitřního trhu. Dále zdůraznila princip dobrovolnosti přijímání změn realizovaných v eurozóně v nečlenských zemích. Druhá oblast se vztahovala ke konkurenceschopnosti, v níž V. Británie přivítala dosavadní kroky učiněné na evropské úrovni. Současně však zdůraznila nutnost pokračování ve snižování administrativní zátěže a v odstraňování všech obchodních překážek ve volném pohybu kapitálu, služeb a zboží. Třetí oblast se týkala suverenity, v níž Británie požadovala možnost vyvázat se z principu tzv. stále užšího svazku (*ever closer union*), formulovaného ve zřizovacích smlouvách. Dále formulovala požadavek posílení role vnitrostátních parlamentů zavedením mechanismu, jehož prostřednictvím bude moci

určitý počet vnitrostátních parlamentů zablokovat unijní legislativu. Zároveň zdůraznila nutnost dodržování principu subsidiarity. Poslední oblastí se stala imigrace. V. Británie zde navrhla přijmout taková opatření, která zabrání zneužívání volného pohybu osob a která omezí nárok na britské sociální benefity. Ty by měli pracovníci z jiných členských zemí EU získat až po čtyřech letech příspěvku do britského sociálního systému.

Britské návrhy na reformu EU vyvolaly debatu mezi českými politiky jak vládními, tak opozičními nejen v Praze, ale také v Evropském parlamentu. Týkaly se otázek, z nichž řada patří mezi dlouhodobé priority České republiky a v rámci kterých s V. Británií zastává obdobné postoje. Zejména se jednalo o zlepšení fungování vnitřního trhu, aktivnější obchodní politiku, zvýšení konkurenceschopnosti Unie či snižování administrativní zátěže. Česká vláda rovněž podpořila posílení role vnitrostátních parlamentů v legislativním procesu EU. Oproti britskému návrhu ale zdůraznila spíše jejich proaktivní než blokační roli. Pokud jde o vyvážení se z principu tzv. stále užšího svazku, ČR nepodporovala změnu primárního práva v tomto kontextu, ale právo V. Británie neúčastnit se dalšího prohlubování evropské integrace nezpochybnila. A v této souvislosti poukázala na závěry Evropské rady z června 2014, v nichž bylo reflektováno právo členských zemí EU zapojit se do dalšího procesu integrace dle svého uvážení. Co se týče otázek eurozóny, česká strana vyslovila souhlas s postojem V. Británie, aby rozhodování o prohlubování hospodářské a měnové unie bylo inkluzivní, tj., aby se na něm podílely všechny členské země EU. Zdůraznila ale, aby nová opatření nebránila další integraci eurozóny. Kritickým bodem návrhu byla otázka omezení volného pohybu občanů EU, které Česká republika dlouhodobě chápe jako jednu ze základních svobod EU a stěžejní součást fungování vnitřního trhu. Akcentovala také nutnost rozlišovat mezi volným pohybem osob, občanů EU, a imigrací ze třetích zemí, neboť V. Británie veškerý pohyb cizích státních příslušníků vnímá jako imigraci a nečiní mezi těmito dvěma skupinami rozdíl. Rovněž za diskriminační označila návrh čtyřletého odkladu pro pobírání sociálních dávek. Přitom však souhlasila s nutností zamezit zneužívání volného pohybu primárně na národní úrovni, popř. na úrovni evropské za využití nástrojů sekundárního práva. Jelikož Česká republika od července 2015 předsedala zemím V4, byla před prosincovým zasedáním Evropské rady vypracována na vnější podnět i pozice zemí V4 k britskému návrhu na reformu EU, která do značné míry reflektovala postoje ČR.¹⁷

Vyjma britského balíčku reformních návrhů byly na evropské úrovni řešeny jednotlivé oblasti evropské integrace. Jednalo se zejména o agendu vnitřního trhu, konkurenceschopnost či obchodní politiku. Tedy o oblasti, v nichž V. Británie a Česká republika dlouhodobě úzce spolupracují a které obě země považují za prioritní. V kontextu připravované strategie pro vnitřní trh připravila skupina obdobně smýšlejících zemí (LMG) včetně České republiky a V. Británie v září 2015 společný dokument, v němž akcentovala pět oblastí, na něž by se EU měla zaměřit, aby dosáhla větší konkurenceschopnosti a ekonomického růstu. Jednalo se o otázku služeb na vnitřním trhu, zajištění konkurenceschopnosti průmyslu, vynuocování legislativy, digitalizaci a zajištění vhodného prostředí pro podnikání.¹⁸ Evropská komise strategii pro vnitřní trh se

zbožím a službami schválila na konci října, přičemž řadu navrhovaných opatření této skupiny akceptovala. Strategii podpořila i Rada pro konkurenceschopnost na svém zasedání na konci listopadu 2015.

Právě v souvislosti s jednáním Rady pro konkurenceschopnost iniciovala V. Británie dopis místopředsedovi Evropské komise Fransovi Timmermansovi týkající se lepší právní úpravy za účelem zajištění kvalitnějších podmínek pro podnikání v EU. Akcentovány byly otázky zvýšení transparentnosti legislativního procesu a snižování administrativní zátěže. Země LMG včetně České republiky britskou iniciativu podpořily. Obdobně spolupracovala ČR s V. Británií a dalšími sedmi zeměmi na vypracování tzv. non-paperu k připravované strategii pro obchodní politiku a investice v červenci 2015. V dokumentu země zdůraznily nutnost prohloubení spolupráce v této oblasti, posílení transparentnosti a rychlosti celého procesu obchodní politiky. EU by se dále měla zasazovat za liberalizaci obchodu na globální úrovni, zejména v rámci Světové obchodní organizace, a zaměřit se na otázky digitálního trhu, investice či duševní vlastnictví. Multilaterální spolupráci by měla doplňovat spolupráce bilaterální. Unie by tak měla prosazovat uzavření obchodních smluv s USA, Japonskem a dalšími ekonomikami v oblasti jihovýchodní Asie, Indii a Brazílií, či uzavření dohody o investicích s Čínou. EU se měla také zaměřit na ochranu investic a více pozornosti věnovat dohodám o hospodářském partnerství s chudými zeměmi (zejména v Africe) v rámci rozvoje globálních hodnotových řetězců.¹⁹ Obdobně jako v případě strategie pro vnitřní trh, Evropská komise v nové strategii pro obchodní politiku přijaté v říjnu 2015 a nazvané Obchod pro všechny většinu návrhů zmíněných v non-paperu reflektovala.²⁰

Velmi vysoká intenzita vztahů ve výše uvedených agendách se projevila také v dílčí otázce digitálního trhu, který obě země považují za významnou oblast vnitřního trhu EU. To dokládají setkání jak na ministerské úrovni, tak na úrovni ředitelů odborů, a rovněž výměna úředníků mezi Úřadem vlády ČR a britským ministerstvem pro obchod a investice, do jehož gesce digitální agenda spadá. Aktivní roli hrála v této oblasti i britská ambasáda, která se podílela na organizaci několika akcí k digitálnímu trhu v České republice.²¹ Zástupci britského ministerstva pro obchod a kabinetu britského premiéra se také účastnili národního konventu o EU na konci dubna, který byl věnován právě digitální agendě.²²

Úzká spolupráce mezi oběma zeměmi byla také v otázce energeticko-klimatického rámce. Jednání jak na bilaterální úrovni, tak v rámci EU probíhala v kontextu příprav na konferenci o změně klimatu, která se konala ke konci roku 2015 v Paříži.²³ V oblasti energetiky V. Británie, ČR a další země LMG přijaly non-paper vyjadřující k systému řízení energetické politiky, v němž má Evropská komise dohlížet na plnění cílů a požaduje další pravomoci, což není touto skupinou zemí přijímáno pozitivně. Obdobně se obě země vyjadřovaly proti zásahům státu do trhu s elektřinou.²⁴

Důležitým tématem vzájemných vztahů se stala rovněž otázka migrační krize. Přestože V. Británie má řadu výjimek a nemusí se tedy do řešení této krize na evropské úrovni příliš zapojovat, v oblastech, které považovala za důležité, tak ale činila. Zejména s ohledem na zajištění bezpečnosti podporovala spolupráci mezi státy

Schengenu a nečlenskými zeměmi, s důrazem na interoperabilitu informačních systémů. V. Británie i Česká republika se dále shodly na podpoře návrhu posílení ochrany vnějších hranic prostřednictvím zřízení Evropské pobřežní a pohraniční stráže či efektivním fungování hotspotů. Problematickým bodem byla ale již výše zmíněná otázka volného pohybu osob a s ním související zneužívání britského sociálního systému,²⁵ která představovala hlavní téma kampaně v referendu o členství V. Británie v EU odstartované ve druhé polovině roku 2015.

Bezpečnostní vztahy

Spolupráce České republiky a V. Británie v bezpečnostní oblasti se i v roce 2015 vyznačovala velmi dobrou úrovní. Těžiště vzájemných vztahů i nadále spočívalo v multilaterálních iniciativách a projektech. Na rozdíl od předchozího roku byly v roce 2015 realizovány dva projekty, které svým charakterem lze označit za bilaterální spolupráci. První se týkal náviku poskytnutí podpory letounům spojeneckých armád NATO, tzv. *cross-servicing*, který probíhal ke konci května na základně v Náměšti nad Oslavou. Čeští letci si tak mohli na britském bojovém letounu GR 4 Tornado vyzkoušet nejen základní praktická opatření typu přijetí letounu, přípravu k dalšímu letu, doplnění paliva, ale také jeho navádění ke zničení daného cíle.²⁶ Druhý pak zapojení dvou českých vojenských hudebníků do britského projektu zahraničních tréninkových misí, jejichž úkolem je pomáhat armádním hudebníkům v partnerských zemích NATO. Vojenští hráči na trubku a lesní roh působili v šestičlenném týmu britské armády v Albánii, Kosovu a Makedonii. Jednalo se o vyústění dlouhodobější spolupráce Britů s Ústřední hudbou AČR i reputace českých vojáků v zemích západního Balkánu.²⁷

Hlavní pilíř bezpečnostní spolupráce i nadále představuje program BMATT (*British Military Advisory and Training Team for Central and Eastern Europe*), v jehož rámci čeští a britští specialisté školí výcvikáře pro mírové vedení operací. Program je realizován na základě speciálních kurzů, které probíhají v sídle BMATT ve Vyškově, a tzv. výjezdových týmů (*In-Country Training Teams*), jež zajišťují výcvik vojáků pro mírové operace ve vybraných zemích. Spolupráce v rámci BMATT je uzavírána vždy na pět let. Na základě dohody mezi českou a britskou stranou z roku 2014 o prodloužení tohoto programu byly příslušné dokumenty schváleny usnesením vlády ČR v dubnu a Parlamentem ČR v létě 2015.

Za důležitou linii spolupráce v bezpečnostní oblasti lze i v roce 2015 označit cvičení v rámci NATO. Obecně se počet aliančních cvičení oproti předchozím letům zvýšil, ne ve všech ale docházelo k česko-britské spolupráci. Obě země spolupracovaly např. v rámci březnového cvičení *Crisis Management Exercise*,²⁸ cvičení *Allied Spirit II.*, jež se uskutečnilo v srpnu v německém Hohenfelsu,²⁹ či v rámci jednoho z největších aliančních cvičení roku 2015 *Trident Juncture*, které proběhlo na podzim na Pyrenejském poloostrově, Itálii a dalších částech Evropy.³⁰ Na území České republiky vzájemná spolupráce probíhala v rámci cvičení *Vigorous Warrior 2015* zaměřeného na spolupráci polních nemocnic, které proběhlo v první polovině června v Hradci Králové.³¹ V Liberci se počátkem června uskutečnilo velitelsko-štábní cvičení *Yellow Cross 2015* na česko-britském velitelství brigády radiální, chemické a biologické

ochrany (*CBRN Defence*), které spadá po Spojenecký sbor rychlé reakce (ARRC). Cvičení se kromě Čechů a Britů zúčastnili také vojáci z Kanady, Norska a USA. Během cvičení Liberec navštívil také britský brigádní generál Richard Nixon-Eckersall, který se seznámil s jednotlivými aktivitami velitelství včetně nasazení v operacích na podporu ARCC, přístupem k ochraně proti zbraním hromadného ničení a koordinaci jednotek sboru.³² Na rozdíl od roku 2014 a v návaznosti na předchozí ročníky se V. Británie v roce 2015 účastnila Dnů NATO v Ostravě, které proběhly 19.–20. září.³³

Důležité setkání se uskutečnilo také počátkem června se na Univerzitě obrany v Brně, kde zasedala pracovní skupina NATO (MCDC/CUAXS) zabývající se obranou proti bezpilotním autonomním systémům. Přítomni byli zástupci třinácti členských a partnerských zemí NATO včetně Velké Británie, USA, Německa, Francie či Nizozemska.³⁴

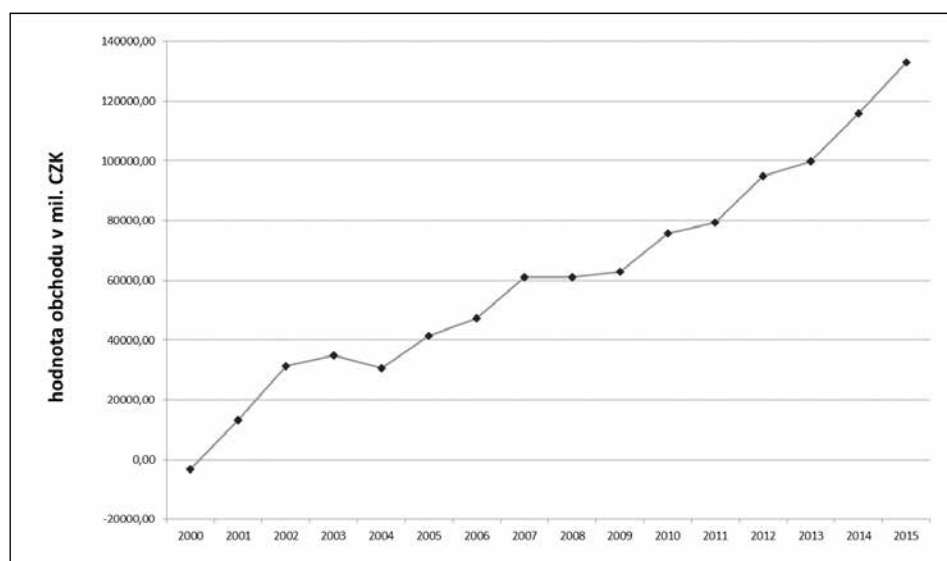
Ekonomické vztahy

Velká Británie patří tradičně k významným obchodním partnerům České republiky. A její role v české ekonomice rostla i v roce 2015. V. Británie se pro ČR stala čtvrtým největším exportním trhem s podílem 5,3 % celkového českého exportu a dvanáctým největším dovozním trhem s podílem 2,1 % celkového českého dovozu.³⁵ V meziročním srovnání došlo k 12,2% nárůstu českého vývozu do V. Británie a 7,8% nárůstu britského dovozu do ČR.³⁶ Po Spolkové republice Německo a Slovensku zůstává V. Británie i nadále třetí nejefektivnější relací našeho zahraničního obchodu.³⁷ Naopak pro V. Británii atraktivita českého trhu zůstává v podstatě beze změny. V roce 2015 se Česká republika pro ostrovní zemi stala až 29. největším exportním trhem a 19. největším dovozním trhem. Na celkovém britském exportu se Česká republika podílela 0,7 % a na celkovém dovozu pak 1,2 %.³⁸

I v roce 2015 tedy pokračoval trend pozitivní obchodní bilance, která celkově dosáhla pro Českou republiku přebytku více než 133 mld. Kč, což ve srovnání s rokem 2014 představuje nárůst přes 17 mld. Kč (viz graf). Nadále největší podíl na vývozech do V. Británie zaujímaly motorová vozidla a stroje obecně.³⁹ Obdobně v britském vývozu do ČR mělo i v roce 2015 největší zastoupení průmyslové spotřební zboží.⁴⁰

Mezi perspektivní česká vývozní odvětví či investice do V. Británie MZV ČR tradičně řadí automobilový a letecký průmysl, energetiku, potravinářství, IT, strojírenství, stavebnictví či sklo/design.⁴¹ I doporučení Britské obchodní komory (BCC) pro podnikatelské aktivity britských firem v České republice se oproti předchozím letům zásadněji neměnila. Český trh nabízí britským exportérům možnosti v oblastech výzkumu a vývoje, potravinářství, spotřebitelských výrobků, vzdělávání a strojírenství či maloobchodu.⁴² Za účelem podpory vzájemného obchodu, především na úrovni malých a středních podniků, pokračovala také BCC ve spolupráci se zástupci krajů a měst v organizaci tzv. Britských dnů. Ty se v roce 2015 uskutečnily v Liberci, Olomouci, Brně, Ostravě a Plzni.⁴³ Za svoji činnost byla Britská obchodní komora oceněna Radou britských obchodních komor v kontinentální Evropě (*Council of British Chambers of Commerce in Continental Europe*, COBCOE) zlatou medailí jako nejlepší malá obchodní komora roku 2015.⁴⁴

Graf:
Obchodní bilance Česká republika – Velká Británie v letech 2000–2015

Zdroj: Český statistický úřad, 2016: Databáze zahraničního obchodu.
On-line: apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO.

Aktivní roli v rozvoji spolupráce mezi Českou republikou a V. Británií hrálo rovněž britské velvyslanectví v Praze, které se podílelo na organizaci řady akcí. Jednalo se například o webinar o příležitostech britských podnikatelů v ČR v dubnu, protikorupční seminář v Praze či konferenci o kybernetické bezpečnosti v Brně v říjnu 2015. V říjnu proběhlo na půdě britské ambasády v Praze za účasti zástupců MPO ČR setkání s podnikateli ze Severního Irsku. Akce nazvaná *Invest Northern Ireland* se zaměřila na investiční příležitosti v České republice a v Severním Irsku.⁴⁵ Ve spolupráci s MD ČR byla v březnu zorganizována konference o možnostech využití projektů partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP) při modernizaci české železniční infrastruktury. V této oblasti je V. Británie chápána jako úspěšná a využití jejích zkušeností při budování železniční infrastruktury v České republice jako přínosné.⁴⁶ Obdobně britská ambasáda v Praze spolupracovala s MV ČR na organizaci březnové konference o novodobém otroctví, které V. Británie i Česká republika považují za důležitý problém sociálně-ekonomického vývoje. Ten se projevuje zejména pracovním vykořisťováním, podvodnými sňatky či sexuálními vykořisťováním. Velká Británie za účelem potírání moderního otroctví přijala již v roce 2014 strategii, jejíž součástí je i spolupráce se zeměmi obětí tohoto trendu. Česká republika se společně s Polskem, Rumunskem, Nigérií či Albánií řadí do první desítky zemí podle původu obětí moderního otroctví.⁴⁷ Význam tohoto tématu pro obě země podtrhla i česko-britská policejní konference, jež proběhla počátkem června 2015 na českém velvyslanectví v Londýně

a jež se primárně zaměřila na otázku moderního otroctví a rovněž drogové problematiky. Akce se kromě českých zástupců policejních složek zúčastnili zástupci britské policie i ministerstva vnitra.⁴⁸

Obdobně jako v předchozích letech i v roce 2015 se pozornost orientovala na podporu projektů v rámci ekonomické diplomacie. České firmy (např. Česká zbrojovka, Gumárny Zubří či Zbrojovka Brno) se tak účastnily obranného a bezpečnostního veletrhu DSEI, který proběhl v polovině září v Londýně.⁴⁹ Dále sedm českých společností (Benekov, Hotjet CZ či První brněnská strojírna) zaměřujících se na technologie v oblasti obnovitelných zdrojů bylo zastoupeno na britském veletrhu Nextgen 2015 v říjnu 2015. Výstava českých výrobců byla doprovázena i odborným seminářem CzechTrade.⁵⁰ Zmínit lze i podporu projektů v oblasti inovací. V polovině října proběhla v Londýně prezentace pěti českých ICT start-upů v rámci setkání technologických firem zemí V4 s britskými investory. Cílem bylo nejen představit české firmy z oblasti IT, ale také zvýšit povědomí o možnostech, které český trh potenciálním investorům z V. Británie v této oblasti nabízí.⁵¹ V rámci snah co nejvíce přiblížit Velkou Británii českým firmám publikovala agentura CzechTrade článek o možnostech podnikání ve V. Británii pro malé a střední podniky.⁵²

Významnou akcí z pohledu zahraničního obchodu byl také londýnský veletrh Focus, který se uskutečnil v prosinci 2015. Tento veletrh, který svým zaměřením na otázku lokací pro zahraniční filmaře představuje důležitou platformu pro navazování spolupráce, se poprvé uskutečnil v Evropě. Českou republiku na veletrhu zastupovala Czech Film Commission společně se zástupci dalších produkčních společností a firem.⁵³

Kulturní vztahy

Vzájemná spolupráce obou zemí v oblasti kulturní diplomacie roku 2015 se zásadněji nelišila od předchozích let a probíhala na vysoké úrovni. Mezi tradiční témata vzájemných vztahů patří připomínka událostí druhé světové války. Obdobně tomu bylo i v roce 2015. Připomínáno bylo 70. výročí konce druhé světové války nejen ve V. Británii, ale také v České republice, kde se v květnu za přítomnosti britské velvyslankyně uskutečnila řada akcí ve svatovítské katedrále, kongresovém centru v Praze či v Terezíně. V připomínce na toto výročí udělil ministr obrany ČR plukovníku Bernardu Lebovičovi Petersovi, který sloužil u 311. československé peruti RAF, čestný pamětní odznak. Ocenění bylo uděleno in memoriam synovi plukovníka na české ambasádě v Londýně na konci listopadu 2015.⁵⁴ Zároveň bylo v Praze prostřednictvím několika pietních setkání připomenuto 70. výročí návratu letců RAF do Československa. Zmínit je možné např. odhalení makety letounu Spitfire Mk. IX na Hradčanském náměstí či památníku letcům RAF na Terminálu 4 Letiště Václava Havla, jehož vybudování zaštitil prezident republiky Miloš Zeman, předseda Senátu PČR Milan Štěch, ministr financí Andrej Babiš, ministr obrany Martin Stropnický a Nadace Vize 97.⁵⁵

Dále proběhly vzpomínkové akty 75. výročí bitvy o V. Británii, kterých se účastnili i českoslovenští letci RAF. Akce se uskutečnily po celé Velké Británii včetně československého památníku na vojenském hřbitově v Brookwoodu za účasti vedoucího českého velvyslanectví Antonína Hradíčka, velvyslance Slovenské republiky Ľubo-

míra Reháka, brigádního generála Jaromíra Šebesty a veteránů druhé světové války. Bitva byla připomínána i v České republice, např. koncertem na začátku října 2015 v Praze.⁵⁶

Smutnou událostí se stalo úmrtí sira Nicholase Wintona 1. 7. 2015. Muži, který byl úzce spjat s událostmi druhé světové války, věnovaly svou vzpomínku přední osobnosti britského politického života včetně předsedy vlády D. Camerona a také české politické scény. V reakci na tuto skutečnost byla v září 2015 představena nová poštovní známka České republiky s podobiznou N. Wintona a o měsíc později ministr zahraničních věcí ČR společně s britskou velvyslankyní v Praze a primátorkou hl. m. Prahy slavnostně otevřeli výstavu Wintonovy vlaky na Václavském náměstí.⁵⁷

V souladu s novou koncepcí zahraniční politiky kladoucí mj. důraz na prosazování dobrého jména České republiky v zahraničí prostřednictvím kulturní diplomacie byla pozornost věnována širokému spektru témat a oblastí. Jedním z nich se stala prezentace české architektury. Jednalo se o výstavu kreseb architekta Jana Kaplického obsahující nejen návrhy staveb, ale také oděvů a další tvorbu, na jejíž organizaci spolupracovalo České centrum v Londýně s galerií Architectural Association School of Architecture. Následně byla rovněž vydána kniha *Jan Kaplický – Drawings* doprovázená debatou předních architektů Evy Jiřičné a Deyana Studjice v knihkupectví RIBA. Dále byl londýnskému publiku představen výběr staveb rodinných domů realizovaných v ČR po roce 1989. Výstava „Czech Houses“ se poté z Londýna přesunula do Bristolu jako součást projektu CZECH 15, který byl vytvořen ve spolupráci ČC v Londýně a School of Modern Languages na univerzitě v Bristolu při příležitosti oslav patnácti let výuky češtiny. V rámci tohoto projektu byl připomínán i český vědec Otto Wichterle.⁵⁸

Významnou událostí bylo i zastoupení české umělkyně Běly Kolářové na výstavě ve Whitechapel Gallery věnované abstraktnímu umění za posledních sto let. Obdobně se v Londýně představil jeden z nejvýraznějších současných českých malířů Jakub Špaňhel. Výstava jeho děl proběhla v první polovině října ve Frameless Gallery. Po dvou letech se do Londýna vrátila i konceptuální umělkyně Eva Kofátková s projektem „Collection of Suppressed Voices“, který byl představen na Frieze Art Fair ve spolupráci s ČC v Londýně. Kulturní spolupráce probíhala dále i v oblasti hudby, filmu, designu a literatury. Z nejrůznějších akcí lze zmínit první retrospektivní putovní přehlídku filmů Věry Chytilové ve V. Británii, retrospektivu děl režiséra Vojtěcha Jasného k jeho 90. narozeninám či týdenní pobyt českého básníka a překladatele Tomáše Míky ve velšském Aberystwythu, který se uskutečnil na pozvání Wales Literature Exchange a v jehož rámci obdržel M. Míka nabídku na mj. překlad velšského autora R. S. Thomase do českého jazyka.

V říjnu 2015 došlo rovněž k slavnostnímu odhalení busty T. G. Masaryka při příležitosti 100. výročí založení Školy slovanských a východoevropských studií (SSEES). Právě Masarykova přednáška z října 1915 zahájila činnost této školy, jež je od roku 1999 součástí University College London.⁵⁹

Spolupráce českých a britských univerzit byla předmětem debat i v České republice za zprostředkování britské velvyslankyně v Praze Jan Thompson. Na britské ambasádě se debatovalo o spolupráci mezi Univerzitou Karlovou v Praze a University

of Hull a byla navázána nová kooperace mezi International Business School v Brně a Staffordshire University.

Britská kultura byla prezentována rovněž v České republice. V březnu proběhl v Praze již 13. ročník tradičního setkání fanoušků britského humoru Trpaslicon, v první polovině dubna pak dny britské módy. Počátkem října se uskutečnil britský víkend v Plzni jako součást akcí Evropského města kultury, na konci listopadu proběhl první ročník Dnů britského filmu a kultury v Uherském Hradišti.⁶⁰

Obdobně jako v předchozích letech (vyjma roku 2014) i v roce 2015 se jedním z laureátů ceny Gratias agit stala osobnost působící ve Velké Británii. Cenu obdržel Joseph Czernin in memoriam, neboť v dubnu 2015 zemřel. Czernin byl významnou osobností české a slovenské komunity v Londýně, kde působil od roku 1947.⁶¹

V rámci kulturní spolupráce nelze nezmínit ne příliš obvyklé zapojení britské velvyslankyně do Prague Shakespeare Company, s níž se v divadle Kolovrat představila v roli Olivie v Shakespearově komedii *Večer tříkrálový*.

VELKÁ BRITÁNIE V ČESKÉ ZAHRA NIČNÍ POLITICE: IDENTIFIKACE A CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH AKTÉRŮ

Ve srovnání s předchozími lety nedošlo k výraznějším změnám ohledně zapojení klíčových aktérů do procesu tvorby zahraniční politiky. I nadále stěžejní roli sehrává Ministerstvo zahraničních věcí ČR a jeho součásti – Odbor států severní a východní Evropy, Odbor Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, odbory zabývající se otázkami evropské integrace a Odbor veřejné diplomacie. Na utváření zahraniční politiky vůči V. Británii se podílely také organizační složky ministerstva. Jednalo se o Zastupitelský úřad v Londýně, Stálé zastoupení v Bruselu či České centrum v Londýně, příspěvkovou organizaci MZV ČR. Důležitou roli v rámci debaty a formulace postojů ve vztahu k Evropské unii zastával Úřad vlády ČR.

Na rozvoji vzájemných vztahů se podílela i sektorová ministerstva. V oblasti bezpečnostních vztahů bylo zapojeno Ministerstvo obrany ČR a Armáda ČR, v rámci ekonomické spolupráce Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR a jeho příspěvkové organizace CzechTrade a CzechInvest, v oblasti migrace se jednalo o Ministerstvo vnitra ČR, v otázkách ochrany životního prostředí, klimatických změn a energetiky pak o Ministerstvo životního prostředí ČR či Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Svou tradiční omezenou roli v utváření zahraniční politiky hrál Parlament ČR. Současně však byly obě komory Parlamentu ČR zapojeny do debaty o koncepčních dokumentech diskutovaných na vládní úrovni, především do formulace koncepce české politiky vůči Evropské unii. Aktivněji do rozvoje česko-britských vztahů vstupovala řada substátních aktérů (kraje, města), nestátních aktérů (např. Britská obchodní komora) a soukromých subjektů.

Komplexnost vzájemné spolupráce a zapojení širokého spektra aktérů na různých úrovních rozhodování kladla velký velký nároky na koordinaci, jejíž míra se odvíjela od projednávané oblasti. Unijní témata jsou tradičně koordinována Úřadem vlády ČR. V souvislosti s debatovanými britskými návrhy na reformu EU a za účelem zajištění

koordinovaného postoje České republiky byla v roce 2015 pod vedením Úřadu vlády ČR vytvořena pracovní skupina, na jejíž činnosti se podíleli zástupci Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a Ministerstva zahraničních věcí ČR.⁶²

ČESKÁ ZAHRAIČNÍ POLITIKA VŮČI VELKÉ BRITÁNII V MEDIÁLNÍM A VEŘEJNÉM PROSTORU

Obdobně jako v roce předchozím i roku 2015 se problematika vzájemných vztahů České republiky a Velké Británie stala předmětem debaty v mediálním a veřejném prostoru České republiky, byť v omezeném rozsahu. Významnou roli v tomto směru hrála britská velvyslankyně v Praze, která českým médiím poskytovala rozhovory nejen v souvislosti s vývojem ve V. Británii jako takové, ale hovořila rovněž o česko-britské spolupráci např. v oblasti železniční infrastruktury. Vzájemné vztahy obou zemí byly zmíněny i v mediálních výstupech britského ministra zahraničních věcí při jeho návštěvách Prahy. Mezi hlavní témata, kterými se média, politici i odborná veřejnost zabývali, byly jednotlivé aspekty britské politiky, zejména byla pozornost věnována britským všeobecným volbám a sestavení většinové vlády D. Camerona.

Ve druhé polovině roku se mediálnímu i odbornému zájmu těšila problematika britského návrhu na reformu Evropské unie a s ní úzce spojené problematiky referenda o členství Británie v EU. V této souvislosti nebyly opomenuty ani jednotlivé kampaně podporující Brexit či setrvání V. Británie v Unii. V tomto rámci byla pozornost zaměřena i na migrační krizi včetně otázky volného pohybu občanů EU v Británii.

Česká i britská média se zaměřila také na královskou rodinu. Medializováno bylo narození dalšího potomka vévodkyně a vévody z Cambridge na jaře 2015 a rovněž délka panování britské královny Alžběty II., která 9. září překonala do té doby nejdelší vládnoucí britskou panovnici, královnu Viktorii.

K medializovaným tématům patřilo rovněž působení britské velvyslankyně v Praze Shakespeare Company.

ZÁVĚR

Stěžejním rámcem vzájemných vztahů Velké Británie a České republiky i nadále zůstává evropská úroveň spolupráce. Klíčovými tématy se staly britské návrhy na reformu Evropské unie a otázka konání referenda o členství V. Británie v Evropské unii. V úzké návaznosti na postavení Británie v EU byla řešena i problematika volného pohybu osob v EU, zejména ve V. Británii, a přílivu migrantů do Unie ze třetích zemí.

Z hlediska zahraničněpolitického jednání Česká republika vystupovala vůči V. Británii *reaktivně*, přičemž se její postoj dle projednávané agendy pohyboval od ofenzivního ke spolupracujícímu. Ofenzivní jednání bylo možné zaznamenat právě v oblasti volného pohybu osob, kdy se ČR negativně vymezovala vůči britským návrhům na jeho omezení. Naopak za spolupracující jednání lze charakterizovat postoj české

strany v oblastech vnitřního trhu, posilování konkurenceschopnosti, evropské obchodní politiky či v digitální agendě.

V oblasti bezpečnosti i nadále těžiště vzájemných vztahů představuje multilaterální spolupráce (i přes dva nové bilaterální projekty). Obdobně rostla vzájemná obchodní výměna a kulturní diplomacie dále vyvíjela intenzivní činnost. Obecně lze konstatovat, že pokračoval trend naplňování multilaterální diplomacie, ať již v rámci EU či NATO, jakožto nezbytné součásti vztahů bilaterálních.

Dynamika vzájemných vztahů na politické úrovni nabyla velmi intenzivní úrovně zejména ve druhé polovině roku 2015, po vytvoření většinové konzervativní vlády. Zvýšení této dynamiky se na rozdíl od předchozích let částečně promítlo také do českého veřejného prostoru.

Poznámky

- ¹ MZV ČR: *Koncepce zahraniční politiky ČR*, s. 12, 13. 7. 2015. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/analyzy_a_koncepce/koncepce_zahranicni_politiky_cr.html.
- ² Vláda ČR: *Koncepce politiky ČR v EU: Aktivní a srozumitelná ČR v jednotné Evropě*, s. 3–4, 6, 27. 4. 2015. On-line: www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-udelala-dalsi-proevropsky-krok--schvalila-koncepci-politiky-cr-v-eu-129459/.
- ³ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 4. 4. 2016.
- ⁴ MZV ČR: *Zahraniční politika České republiky. Data IV–VI/2015*, červenec 2015, s. 21.
- ⁵ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 22. 4. 2016.
- ⁶ Rozhovor se zástupcem MPO ČR, 7. 4. 2016.
- ⁷ MZV ČR: *Zahraniční politika České republiky. Data X–XII/2015*, leden 2016, s. 73 a 129.
- ⁸ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 4. 4. 2016.
- ⁹ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 22. 4. 2016. MZV ČR: *Státní tajemník Tomáš Prouza a delegace Výboru pro evropské záležitosti PČR uskutečnili jednání v Londýně*, 25. 11. 2015. On-line: www.mzv.cz/london/cz/statni_tajemnik_tomas_prouza_a_delegace.html.
- ¹⁰ MZV ČR: *Čeští poslanci debatovali v Londýně reformu školství*, 1. 12. 2015. On-line: www.mzv.cz/london/cz/cesti_poslanci_debatovali_v_londyne.html.
- ¹¹ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 4. 4. 2016.
- ¹² MZV ČR: *Zahraniční politika České republiky. Data IV–VI/2015*, červenec 2015, s. 75–76.
- ¹³ MZV ČR: *Zahraniční politika České republiky. Data I–III/2015*, duben 2015, s. 176–177.
- ¹⁴ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 22. 4. 2016. MZV ČR: *Česká republika otevřela honorární konzulát v britském Manchesteru*, 13. 7. 2015. On-line: www.mzv.cz/london/cz/aktuality/ceska_republika_otevre_honorarni.html.
- ¹⁵ UK Government: *The Prime Minister's Letter to President of European Council Donald Tusk. A New Settlement for the United Kingdom in a Reformed European Union*, 10. 11. 2015. On-line: www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/475679/Donald_Tusk_letter.pdf.
- ¹⁶ Cameron, David: *The Future of Britain's Relationship with the European Union*, 10. 11. 2015, Chatham House. The Royal Institute of International Affairs. On-line: www.chathamhouse.org/event/future-britains-relationship-european-union.
- ¹⁷ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 4. 4. 2016; rozhovor se zástupcem MPO ČR, 7. 4. 2016; vláda ČR: *Komentář předsedy vlády k britským návrhům na reformu EU*, 10. 11. 2015. On-line: www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/komentar-predsedy-vlady-k-britskym-navrhum-na-reformu-eu-136822/.

- ¹⁸ Rozhovor se zástupcem MPO ČR, 7. 4. 2016.
- ¹⁹ *Non-Paper on behalf of the Trade Policy Committees Full Members of the Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, Latvia, Malta, Slovenia, Sweden and the United Kingdom*, 27. 7. 2015.
- ²⁰ Evropská komise: *Obchod pro všechny. Cesta k zodpovědnější obchodní a investiční politice* (Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2015). On-line: trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/january/tradoc_154153.pdf.
- ²¹ Rozhovor se zástupcem Úřadu vlády ČR, 14. 4. 2016; rozhovor se zástupcem MPO ČR, 14. 4. 2016.
- ²² Národní konvent: *Doporučení: Digitální agendu by měl řešit jeden úřad, radí Národní konvent vládě*, 28. 4. 2015. On-line: www.narodnikonvent.eu/1077/doporuzeni-5/.
- ²³ Rozhovor se zástupcem MŽP ČR, 18. 4. 2016.
- ²⁴ Rozhovor se zástupcem MPO ČR, 15. 4. 2016.
- ²⁵ Rozhovor se zástupcem MV ČR, 7. 4. 2016; rozhovor se zástupci MPSV ČR, 22. 4. 2016.
- ²⁶ Armáda ČR: *Vrtulníkari na britském Tornadu cvičí, jak se postarat o cizí letoun*, 25. 5. 2015. On-line: www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vrtulnikari-na-britskem-tornadu-cvici-jak-se-postarat-o-cizi-letoun-110597/.
- ²⁷ Armáda ČR: *Britská armáda angažovala české vojenské hudebníky, aby učili hudbu na Balkáně*, 9. 6. 2015. On-line: www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/britska-armada-angazovala-ceske-vojenske-hudebniky-aby-ucili-hudbu-na-balkane-111241/.
- ²⁸ MO ČR: *Alianční cvičení krizových orgánů CMX 2015 ukončeno*, 11. 3. 2015. On-line: www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/aliancni-cviceni-krizovych-organu-cmx-2015-ukonceno-107703/.
- ²⁹ Armáda ČR: *Mezinárodní cvičení Allied Spirit II bylo zahájeno*, 6. 8. 2015. On-line: www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/mezinarodni-cviceni-allied-spirit-ii-bylo-zahajeno-113130/.
- ³⁰ Armáda ČR: *Letouny L-159 ALCA se zapojily do největšího zahraničního cvičení NATO*, 20. 10. 2015. On-line: www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/letouny-l-159-alca-se-zapojily-do-nejvetsiho-zahranicniho-cviceni-nato-115744/; Armáda ČR: *Čeští chemici na cvičení Trident Juncture dekontaminují své zahraniční partner*, 3. 11. 2015. On-line: www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/cesti-chemici-dekontaminuji-sve-zahranicni-partnery-116303/.
- ³¹ *Exercise Vigorous Warrior 2015*. On-line: www.coemed.org/news-a-events/news/313-vigorous-warrior-2015.
- ³² Armáda ČR: *Britský generál zavítal do Liberce*, 9. 6. 2015. On-line: www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/britsky-general-zavital-do-liberce-111232/.
- ³³ Dny NATO v Ostravě, 19.–20. 9. 2015. On-line: 2015.natoday.cz/.
- ³⁴ MO ČR: *Expertí NATO řešili na Univerzitě obrany, jak se bránit proti dronům*, 15. 6. 2015. On-line: www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/experti-nato-resili-na-univerzite-obrany-jak-se-branit-proti-dronum-111540/.
- ³⁵ Rozhovor se zástupcem MPO ČR, 12. 4. 2016.
- ³⁶ MPO: *Hlavní tendence průmyslu a zahraničního obchodu v roce 2015 a úvahy o dalším vývoji*, duben 2016. On-line: www.mpo.cz/dokument173308.html.
- ³⁷ ZÚ Londýn: *Souhrnná teritoriální informace Velká Británie*, stav ke dni 1. 6. 2016. On-line: www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/teritorialni-informace-zeme/velka-britanie.html.
- ³⁸ Office for National Statistics: *Statistical bulletin: UK Trade: January 2016*, 11. 3. 2016. On-line: www.ons.gov.uk/economy/nationalaccounts/balanceofpayments/bulletins/uktrade/january2016.
- ³⁹ Český statistický úřad (2016): *Databáze zahraničního obchodu*. On-line: apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO.
- ⁴⁰ International Trade Centre (2016): *Trade map*. On-line: [www.trademap.org/\(X\(1\)S\(qrksd045etafbh55ly1zguei\)/Bilateral_TS.aspx](http://www.trademap.org/(X(1)S(qrksd045etafbh55ly1zguei)/Bilateral_TS.aspx).
- ⁴¹ ZÚ Londýn: *Souhrnná teritoriální informace Velká Británie*, op. cit.

- ⁴² British Chambers of Commerce (2016): *Export Britain. Market Snapshots – Czech Republic*. On-line: exportbritain.org.uk/market-snapshots/czech-republic.html.
- ⁴³ British Chamber of Commerce: *British day in Liberec*, 28. 1. 2015. On-line: www.britishchamber.cz/event-detail/BRITISH-DAY-IN-LIBEREC-391/; British Chamber of Commerce: *British day in Ostrava*, 20. 3. 2015. On-line: www.britishchamber.cz/event-detail/BRITISH-DAY-IN-OSTRAVA-394/; CzechInvest: *Britský den v Olomouci*, 12. 6. 2015. On-line: www.czechinvest.org/britsky-den-v-olomouci?term=12.6.2015&place=Olomouc; British Chamber of Commerce: *British day in Pilsen*, 2. 10. 2015. On-line: www.britishchamber.cz/event-detail/BRITISH-DAY-IN-PILSEN-422/; British Chamber of Commerce: *British day in Brno*, 25. 11. 2015. On-line: www.britishchamber.cz/event-detail/BRITISH-DAY-IN-BRNO-434/.
- ⁴⁴ British Chamber of Commerce, 15. 4. 2016. On-line: www.britishchamber.cz/About-us-94.htm.
- ⁴⁵ Rozhovor se zástupcem MPO, 12. 4. 2016.
- ⁴⁶ MZV ČR: *Zahraniční politika České republiky. Data I–III/2015*, duben 2015, s. 94–95.
- ⁴⁷ Tamtéž, s. 97–98.
- ⁴⁸ MZV ČR: *Česko-britská policejní konference*, 8. 6. 2015. On-line: www.mzv.cz/london/cz/aktuality/cesko-britska-policejni-konference.html.
- ⁴⁹ MZV ČR: *Česká oficiální expozice na veletrhu DSEI 2015*, 7. 9. 2015. On-line: www.mzv.cz/london/cz/czech_pavilion_at_dsei_2015.html.
- ⁵⁰ MZV ČR: *České firmy na veletrhu Nextgen 2015 ve Stoneleigh Park*, 8. 10. 2015. On-line: www.mzv.cz/london/cz/ceske-firmy-se-predstavily-na-veletrhu.html.
- ⁵¹ CzechInvest: *České ICT start-upy zazářily před investory v Londýně*, 21. 10. 2015. On-line: www.czechinvest.org/ceske-ict-start-upy-zazarily-pred-investory-v-londyne.
- ⁵² Macourek, Martin: *Británie jako magnet. České MSP se jí obávají zbytečně*. Trade News, 2/2015, duben 2015, s. 20–26. On-line: www.czechtrade.cz/o-czechtrade/reference/czechtrade-media/britanie-je-jako-magnet-ceske-msp-se-ji-obavaji-zbytecne-27-4-2015/.
- ⁵³ Češi vyrazí do Londýna lákat zahraniční filmaře. E15, 18. 8. 2015. On-line: zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/cesi-vyrazi-do-londyna-lakat-zahranicni-filmare-1219190.
- ⁵⁴ MZV ČR: *Udělení pamětního odznaku ministra obrany ČR veteránovi RAF*, 26. 11. 2015. On-line: www.mzv.cz/london/cz/udeleni-pametního-odznaku-ministra.html.
- ⁵⁵ MO ČR: *Praha vzdává hold letcům RAF*, 14. 8. 2015. On-line: www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/praha-vzdava-hold-letcum-raf-113324/; MO ČR: *Českoslovenští letci RAF mají svůj památník na letišti v Praze Ruzyni*, 24. 8. 2015. On-line: www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/ceskoslovensti-letci-raf-maji-svuj-pamatnik-na-letisti-v-praze-ruzyni-113627/.
- ⁵⁶ MZV ČR: *75. výročí Bitvy o Británii*, 15. 9. 2015. On-line: www.mzv.cz/london/cz/x75_vyroci-bitvy_o-britanii.html; MZV ČR: *Vzpomínkový akt Svazu letců svobodného Československa v Brookwoodu*, 3. 11. 2015. On-line: www.mzv.cz/london/cz/vzpominkovy_akt_svazu_letcu_svobodneho.html.
- ⁵⁷ Vláda ČR: *Pocta velkém muži: Výstava „Wintonovy vlaky“ bude na Václavském náměstí v Praze měsíc připomínat Nicholase Wintona*, 7. 10. 2015. On-line: www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/pocta-velkemu-muzi-vystava-wintonovy-vlakly-bude-na-vaclavskem-namesti-v-praze-mesic-pripominat-nicholase-wintona-135601/.
- ⁵⁸ České centrum v Londýně. On-line: london.czechcentres.cz/cs/.
- ⁵⁹ MZV ČR: *Busta TGM odhalena v londýnské Škole slovanských a východoevropských studií*, 21. 10. 2015. On-line: www.mzv.cz/london/cz/aktuality/busta_tgm_odhalena_v_londynske-skole.html.
- ⁶⁰ Trpaslicon, březen 2015. On-line: www.trpaslicon.cz/2015/; Dny britského filmu a kultury, 01 UK/ UH, Uherské Hradiště, 26.–29. 11. 2015. On-line: 2015.ukuh.cz/cz/.
- ⁶² MZV ČR: *Gratias agit MMXV*, s. 15.
- ⁶³ Rozhovor se zástupcem Úřadu vlády ČR, 14. 4. 2016.